

Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRASOVU, piața mare, Târgul Inului Nr. 30.
 Articole nefrancați nu se primesc.
 Manuscrisurile nu se restituie.
 Birourile de anunțuri:
 Brașov, piața mare, Târgul Inului Nr. 30.
 Inserate mai primosoc în Viena E. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Mas), H. Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelk, J. Donnerberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Dawe; în Hamburg: A. Steiner.
 Prețul inserțiilor: o soră normală pe o coloană 8 cr. și 50 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifar și învoială.
 Reclame pe pagina a III-a o soră 10 cr. v. n. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU IV.

„Gazeta” este în fi- care zi.
 Abonamente pentru Austro-Ungaria:
 Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
 N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franco, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 N-rii de Duminică 8 franco.
 Se primumără la toate oficiile poștale din țară și din afară și la dd. colectori.
 Abonamentul pentru Brașov:
 a administrațiune, piața mare, Târgul Inului Nr. 30 etagiul I.: pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
 Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Unu exemplar 5 cr. v. a. sau 15 bani. Atâtă abonamentele câtă și inserțiunile suntă a se plăti înainte.

Nr. 257.

Brașov, Vineri, 20 Noemvre (2 Decemvre)

1892.

Răspunsu fôiei din Blașiu.

VI.

Brașov, 19 Noemvre v.

Vedurăm, în articolul trecut, care a fost spiritul concluderilor naționale ale Adunării din Blașiu dela 1848 cu privire la biserica națională.

„Erudiții” dela fôia bisericescă din Blașiu, în locu de a lua în deșertu acele concluse, vrëndu a se folosi de ele spre a dovedi, că până la 1848 poporul credincios n'a avut drepturi sinodale; în locu de a pune cu-o îngâmfare ridiculă în vederea poporului, că pôte „cu ocaziunea înființării autonomiei depline a bisericei” i-se voru da, ca de milă, acele drepturi, „carî i-se potu da”, făceau multu mai bine să caute în Arhiva Metropoliei din Blașiu „Protocolul lucrărilor la alegerea Arhiepăstorului pentru diecesa română unită a Făgărașului în Transilvania la 18 (30) Septemvre 1850”, care a fostu oficiu subscrisu în 2 Octomvre n. 1850. În acestu proces-verbalu aru fi aflatu următorea declarare și rugare a Sinodului:

„Adunarea păsindu la actul constituirii sale a aflatu, că nu se pôte constitui după pravila și datina cea vechiă a bisericei răsăritene și după concludu adunării generale a națiunei române din Transilvania ținută la Blașiu în 3 (15) Maiu 1848 în carea (sesiunea II punctulu 2) s'a determinat că se se alégă episcopu românesc în sinodul prin deputați bisericesci și mirenesci, de care concludu totu poporul român unitu în Transilvania cu celu mai fierbinte zelu se fine, — și care concludu după convingerea clerului e celu mai putinte mijlocu de a susțină, consolida, și lăți sânta uniune cu biserica Romei cu atât mai vârtostu, cu câtu spre susținerea și apărarea acelu dreptu alu religiunei și cu jurământu solene s'a legat în preatința adunare din 3 (15) Maiu 1848, pe câtu poporul atâtu și preoțimea, care acum

nu pôte voi să devină călcătore de jurământu. Așadără acestă adunare, compusă numai din preoți, fiindu: de una parte nu vrea a deveni frângătore de jurământu, prin care păuă și estimațiunea morală a preoțimei s'ar perilita înaintea poporului, ér de altă parte nu pôte a nu implini mai înaltele ordinațiuni, care res-tringă și prescriu modalitatea alegerei de acum a Episcopului, hotărăsese, a se ruga prin deputațiune la măriții d. d. comisari c. r., ca pentru mântuina conștiinței sale și pentru mântuirea poporului diecesanu, să binevoiescă pentru acuma a imputeri pe inteligenții mireni uniți, cari se află de față în Blașiu, spre a votisa în numele poporului, — care rugare, decă nu ar fi implinită, să se trecă la protocolu.”

Rugarea acestă n'a fostu implinită, dér s'a luat la protocolu, constituind astfel reservațiunea de dreptu a bisericei române unite amésurat cu canónelor sale din biserica Răsăritului și a voinții poporului.

Părinții Sinodului dela 1850 vedeau dér garanța cea mai puternică pentru susținerea și apărarea dreptului de alegere și a tuturor drepturilor bisericei în pravila și datina cea vechiă a bisericei răsăritene și în voința poporului.

Și noi totu acestă am accentuat-o în articuli noștri: „La alegerea de Metropolitu” față cu fôia bisericescă din Blașiu, care a scrisu:

„Ori câtu de lămurit, întemeiat, vechiu și neatacabil ar fi dreptul nostru de a se alege Arhiepiscopu, noi numai în casul acela ni-lu vomu pute păs-tra pentru timpul presentu și viitoru, decă în mijlocul clerului nostru nu se va afla nici odată nici unu preotă atât de decăduț, încâtu să lu vendă pentru interesele sale private” („Unirea” nr. 44 din a. c.)

În fața acestei ciudate teorii de dreptu a multu „erudiților” teologi dela „Unirea”, ce și-o întemeiază, cum vedurăm, pe le-

gile aprobate, organulu nostru a disu între altele:

...drepturile bisericei sunt neprescriptibile și nu se potu vinde de unu individ, nici de deose, nici de o sută, când fi bisericei ținut nestrămutat la ele și le apără cu curagin...

...drepturile și aședămintele străvechi ale bisericei nu sunt numai ale clerului, ci și ale poporului credincios, prin urmare clerulu și poporul are să vegheze asupra lor, are să le apere și să le susțină...

...sôrtea bisericei nu pôte fi espusă unei eventualități efemere, garanța cea mai puternică a dreptului de a alege Metropolitu nu este a se căuta nicădecum în purtarea unuia său a altui membru din cleru, ci numai în voința nestrămutată a poporului credinciosu. („Gaz. Trans” nr. 232 din a. c.)

Susținind aceste, noi ne-am pus pe basa cea largă și tare de dreptu alu bisericei. Dér ne-am găsit beléua cu „Clarissimi” dela „Unirea”, cari ne spun cu o năivitate prefăcută, că „deși au studiat în străinătate” — „nu știu trece cu vederea actele publicate de decă de ani în patria noastră” (vide Aprobatele!) și „deși numai doctori în teologie, mai studiază și legile politice ale țării noastre, pe când „doctorii în drepturi” dela „Gazeta” socotesc de unu lucru sub demnitatea lor de a o face acestă.”

Negreșit că numai acestui studiu aprofundat alu „legilor politice ale țării” este a i-se atribui, că „Clarissimi”, citând aserțiunea noastră de mai sus, că „garanța cea mai puternică” este a se căuta numai „în voința nestrămutată a poporului” exclamă: „Frasa este frumoasă, dér este numai o frasă golă!”

„Clarissimi” dovedesc prin acestă exclamare îngâmfată și ridiculă, că n'au concepte clare despre ceea ce va să dăcă voința.

Ei ne aduc înaintea luptele politice și ne întrebă: de ce po-

porulu român, cu tôte că „de sute de ori și a manifestat voința sa nestrămutată în ceea ce privește drepturile sale” nu și le-a putut elupta? și de ce „voința sa nestrămutată n'a putut să obțină nici măcaru atăta, ca să se observe legile aduse de parlamentu?”

Las' că modul cum se exprimă „Unirea” denotă un felu de dispreț pentru luptele noastre naționale, dér elu dovedesce totodată o completă neorientare în ceea ce privește luptele și aspirațiunile poporului român pe tărâmulu bisericescu și naționalu.

Noi, când am vorbitu de voința poporului credincios în biserică, n'am avut în vedere numai posibilitatea de a și-o manifesta, dér posibilitatea de a și-o realiza, pentru că pe terenulu bisericescu factorii principali sunt cei interni, pe când pe terenulu politicu stă lucrulu cu totul altfelu, aici realizarea voinței atără dela mai mult și mai puternici factori externi.

Dér, se'nțelege, cei ce profesază principii absolutiste și infalibile ca „Unirea” nu pot admite că în biserică se pot esecuta lucruri, cari sunt mai greu a se esecuta în politică.

CRONICA POLITICA.

— 19 Noemvre.

În ședința dela 28 Noemvre n. a dietei unguresci s'a continuat desbaterea asupra indemnității. Din incidentulu acesta a luat ouventulu și actualu șefu alu partidei independente, Carolu Eötvös. Camera aștepta cu mare încordare să vadă ce, critică va face Eötvös noulu cabinetu, critică obiectivă, cum s'a pronunțat o ocaziune. Vorbirea lui Eötvös însă n'a atras atențiunea dietei decătu atunci când ajunse să se pronunțe asupra raporturilor dintre partidele opoziționale. Eötvös dise între altele, că a auditu adese-ori vorbindu se despre

„FOILETONULU GAZ. TRANS.”

(4)

Amintiri

din

războiulu austro-german dela 1866.

Românii din oștirea austriacă, de Gavriță Andreiașu fostu sub-locotenent.

Recensiune de Ioană Russu Abrudeanulu.

Resultatele îndoelnice ale luptelor dela Königrätz, d-lu Andreiașu ni-le esplică d'asemenea basatu pe fapte adevărate. Retragerea corpului alu doilea din luptă e unul din aceste fapte și e egală cu o fugă rușinosă. Dér, de, „fuga i rușinosă, dér e sănătosoă”, dice Românulu. Și elu când o dice, o și justifică, pe când „înălții” comandanți austriaci dela Königrätz n'au cu ce-o esplica. Să ne întrebăm noi însă, ce efectu a avută această retragere? — Urmărirea trupelor austriace de către cavaleria prusiană.

„Infanteria noastră — dice d-lu An-

dreiașu — cum a zăritu cavaleria inimică, s'a opritu din marșulu ei în retragere și a formatu careuri. Toți comandanții și diferiții ofițeri, cari au fostu călare, au intrat în careuri pe unde au avut locu. Chiar comandantul brigadei, generalulu Safran, cu întréga sa suită, a aflatu, că loculu celu mai siguru pentru sine și ai săi cu această ocaziă nu pôte fi în altă parte a brigadei sale, decătu numai la regimentulu nostru, celu rău vedutu de elu pe când ne aflam în Viena în timpul de pace, și de aceea intră în unul din cșerurile formate de regimentulu nostru, pe care ilu vedu, că în mijloculu ghiulelor și a glónielor manevreză, ca în timpul de pace, avându și rândurile formate ca unu zid și unde domnea cea mai prefectă ordine, pe când în alte părți ele brigadei sale cu totul altă stare domnea. Din toți cei călări, numai unul singuru a făcutu excepțiune dela această regulă și acesta a fostu majorulu Dolaisch, despre care vorbescu acum.

„Elu vedându, că cavaleria se îndreptă asupra batalionulu său, încercă să intre cu calulu în unul din cele trei careuri ale batalionulu, dér se susține, că calulu n'ar fi datu ascultare, ba mai mult, calulu s'ar fi supăratu pe stăpân

căci elu vedându, că cavaleria inimică se îndreptă în gônă mare tocmai în acea direcțiune, și elu la rândulu său, mirosind, că a sta acolo pe locu n'ar fi tocmai bine, o șterge frumuselă la sănătosoă cu stăpânul ou totu. Fuge, fuge, fără să resufle și nu se mai opri decătu atunci, când se răstornă șéua de pe elu și odată cu ea și călărețulu. Șéua în cădere vine sub pântece, opresce pe calu în locu fără a mai putea face unu pasu înainte. Majorulu Dolaisch încercă înzadarc a o pune la locu. E silitu să stea în mijloculu câmpulu, și și ție calulu de tréu și să aștepte pe cineva, care să i dea ajutoru. Cine l'a scăpatu din această tristă situațiă, vomu vedă într'unu articolu următoru. Până atunci să-lu mai lăsăm acolo, unde se află, și să trecem érá îndărăt la cea nenorocită jumătate de companiă, ce am lăsat-o luptându în marginea satulu Maslovetz.

„După fuga majorulu Dolaisch de pe câmpulu de luptă, comanda batalionulu o luase căpitanulu, baronulu Schrimpf, comandantul primei divisiu dela batalionu. Acesta a dirigitu de aci înainte tôte mișcăriile batalionulu, până la sosirea majorulu Dolaisch, care în cele din urmă, avu locu între orele 5 și 6 p. m. pe când regimentulu se afla pe malulu

dreptu alu Elbei în apropiere de Königrätz.”

Am reprodușu acestu pasagiu numai și numai, ca să se vadă, ce ținută, ce devotamentu și curagiu au demonstrat acei ofițeri neromâni, ca majorulu Dolaisch etc., cari au fostu încăroați ou laude, exprimări de prea înaltă mulțumită și Corône!

Mai departe autorulu „Amintirilor” ne descrie în cartea sa retragerea spre fortăreța Olmütz, în Moravia, și ataculu esecutat de chirasiri de gardă și respingerea lor în sêra zilei de 14 Iulie 1866, — o descriere acestă atât de frumôsă și fidelă, încâtu ne facem o plăcere a-o reproduce în întregulu ei, ou atât mai multu, ou câtu se va vedé din ea ce a fostu în stare să facă soldatul român în împrejurări grele pentru gloria armatei austriace și a tronulu.

Étă descrierea d-lui Andreiașu:

„Stăm în nerăbdare așteptându cavaleria. Sorele apune. Se face sêră. Pe când începe a înopța, de-odată numai audim salve de pușcă la a 2-a noastră divisiă și în urmă pr, pr, pr. Nu mai

amiciția de arme, d'ér încă nime până acum nu i-a sciotu' explica în ce stă această amiciția de arme? Partida independentă s'a luptat une ori împreună cu partida națională a lui Apponyi, alte ori în contra acesteia, tot deuna însă le a separat deosebirea principiară a conceptului dreptului public. Nu p'ote așa d'era, d'ise Eötvös, să fiă vorba despre alianța celor două partide; partida independentă nu p'ote lua asupra-și rolul de-a se lupta, ér când la adecă ea se se vadă păcălită și desarmată. Partida independentă nu se p'ote duce după cea națională, elu' însă se va bucura, decât Apponyistii se voru' apropia de Kossuthistii. Eötvös apoi d'ise, că nu e departe timpul, când partida națională va fusiona cu partida liberală (gubernamentală). Lui Eötvös îi respunse îndată contele Apponyi într'unu' tonu' cam aspru. Apponyi își exprimă îndoiala, că partida însă-și a lui Eötvös ar consimți cu cele d'ise de elu', și-a declarat apoi, că nu p'ote fi vorba de fusiune până când guvernul nu-și va însuși de a sa politica d'ensului (a lui Apponyi). Noi, d'ise Apponyi, nu urmărim scopuri personale și nu facem politică pentru a satisface ambițiilor personale, ci facem politică unor idei, a realizării unui program. E indiferent pentru noi, d'ise, cu alți cui ajutoru' ne vom realiza programul nostru. Dec'i noi vom rămâne aici și nu vom trece nici dincolo (arătându spre stânga), până când și unii și alții nu voru' primi programul nostru. Îndată după Apponyi luă cuvântul Thaly Kalman, care d'ise între altele, că stânga extremă n'are șefu', de ôre-ce în multe oestii partida nu consimte cu Eötvös.

Diarul croat „Agramer Tagblatt“ ocupându se cu criza din Austria d'ice, că contele Taaffe e decis, ca să se întorcă la programul său din 1879. Es-punerile sale recente sunt o respingere directă a planului de majoritate a lui Plener, și o apropiere de programul partidelor de drept public și cele slave autonomiste. După aceea f'oiă croată d'ice, că programul desfășurat de principele Schwarzenberg în parlamentul vienesu', le impune Cehloru' tineri datorința, de a se înțelege cu marii proprietari boemi și cu Cehii bătrâni. „Agram Tagbl.“ deduce din vorbirea lui Schwarzenberg și din discursul ministrului președinte, că contele Taaffe, renunță la Germanii liberali. Această criză a fost provocată cu intențiune de către guvern, d'ice numita f'oiă croată, și din acel motiv, că „cercurile politice conducătoare nu voescu' a aduce la putere acea partidă, care în anii 1871—79 a adus Austria la marginea falimentului politic și financiaru'“.

Afacerea Panama a răsturnat ministru' Loubet. Soirile din urmă spun, că comisiunea parlamentară rămăsese forțe rău impresionată de declarația pe care d. Ricard, ministru' justiției, i-o făcuse, — că nu s'a crezut de cuviință a se dispune autopsia cadavrului baronului de Reinach (unul din acușaii în afacerea Panama) și confiscarea hârtiilor sale. Se d'icea, că mai mulți deputați, și chiar d. Brisson, aveau de gând să c'era guvernului să se dispună desgroparea cadavrului, pentru a se constata cauza morții. În adevăr, în 17 Nov. v. la Camera, d. Laferronnays a interelat guvernul asupra împrejurărilor, cari au causat m'ortea d-lui de Reinach, cerându în același timp desgroparea. D. Ricard răspunzându, regretă că se aduc astfel de bănueli înainte tribunei; prin ele se face a se perde încrederea în administrația. Din momentu' ce doctorul a constatat m'ortea naturală, justiția nu avea nici un motiv ca să interviă. Dec'i comisiunea de anchetă are bănueli, ea p'ote să ordone desgroparea sub propria ei responsabilitate și să facă autopsia. D. Brisson cere d'asemenea autopsia și confiscarea hârtiilor d-lui de Reinach; elu' depune o ordine de d'i în acestu' sensu'. D. Loubet combate propunerea adăogându, că din momentu', ce intențiunile guvernului sunt puse la îndoială, elu' nu mai are nimic de d'is. (Mișcare prelungită). Elu' termină d'icându, că nu p'ote accepta nici chiar ordinea de d'i modificată a d-lui Manjan, prin care Camera își exprimă încrederea în ministru'; elu' nu p'ote să accepte de câtu' o ordine de d'i pură și simplă (mare agitația). Ordinea de d'i pură și simplă este respinsă cu 304 voturi, contra 209 (mișcare de surprindere). Miniștrii părăsesc sala Ordinea de d'i a d-lor Brisson și Manjan, prin care Camera se asociază la dorința comisiunei de anchetă de a se face lumină în afacerea Panama, este admisă cu 393 voturi contra 3. Miniștrii, părăsindu' sala, s'au dus la Elysée și și-au datu' demisiunea, pe care d. Carnot a acceptat o. Miniștrii voru' gera afacerile până la constituirea noului cabinetu'. Prin cul'orele Camerei se vorbește de d. Brisson, ca de unul din personajele ce ar put' fi însărcinate cu formarea cabinetului.

În curându va începe în Reichstag discuția asupra novelor proiecte militare germane. Nu va fi de prisos, credem, a le reasuma aici încă odată, pe scurt. Proiectele conțin dispozițiile următoare: Imp'ratul va fixa în toți anii cifra recruților, cari voru' trebui încorporați în armată și în marină. Cifra totală a recruților, necesari pentru armate; a căroru' administrația e încredințată autorităților prusiene, va fi fixată de către ministru' de războiu alu' Prusiei. Pentru

celelalte armate, această cifră va fi fixată de către ministru' de războiu ai celorlalte state. Grija de a distribui recruții marinei va rămâne într'egă pe s'ema ministru' de războiu prusianu'. Proiectul de lege asupra efectivului în timp de pace f'icescă mijlocia anuală la 492,068 de ômeni pentru perioada dela 1 Oct 1893 până la 31 Martie 1899. Această cifră este întemeiată pe supozițiunea stabilită serviciului activu' de doi ani. Cu începere dela 1 Octomvre 1893, se voru' forma 711 batali'one de infanterie, 477 escadr'one de cavalerie, 494 baterii de artilerie de câmp, 37 batali'one de artilerie pedestră, 24 de batali'one de geniu, 7 batali'one de trupe de căi ferate, 21 batali'one de trupe de trenu'.

SCIRILE ȚILEI.

— 19 Noemvre.

Perchisițiune domiciliară. Din Blașiu ni-se scrie, că Sâmbata trecută îi s'a făcutu' t'enerului Nicolae Ungureanu, studentu' în cl. VIII a gimnasiului român de acolo, o bruscă perchisițiune domiciliară. Subjudele r. T'ók Balint, însoțit de unu' protocolist, unu' jurat și unu' servitor, intrară în gimnasiu și fără a fi înștiințat măcaru' pe vre-unul d'intre profesorii, ori mai marii gimnasiului, intrară în clasa VIII în timpul prelegerilor și cerură estradarea studentului N. Ungureanu. Pe acesta apoi îl scos'eră din școlă, îl duseră la cartirul său și-i ordonară, să se neclintă în mijlocul odăii, în timp ce ei s'apucară să scotocescă print'ote unghiurile casei, căutându după Repl'icu studentilor români. După ce nu aflară nimic, se duseră cu studentul la judecatoriă, unde luară procesul verbalu' și cu acestea apoi comedia sa terminată. — Purtarea acestor grobiani panduri unguresci e revoltătoare. Conturbarea învățământului într'unu' modu' atât de bruscu' și v'at'mător, credem că Românii nu o voru' suferi, fără de-a pretinde satisfacția cuvenită, caei d'ora trăim în Europa nu în Asia.

— x —

Noulu' profesoru' de limba română în Arad. Se știe, că după ce d-lu' Iosif Goldiș, alesu' vicaru' episcopescu' gr. or. în Oradea-mare, a renunțat la postul de profesoru' alu' limbei și literaturii române la liceul din Arad, presa și societatea, ba și reprezentanța orășenescă netolerantă de acolo, au întreprins o mișcare, ca postul acela să se ștergă cu totul. Se anunță însă, că ministru' de culte a numit érași profesoru' pentru acea catedră, și anume pe d-lu' George Popu', până acuma profesoru' la gimnasiul din Beiuș.

— x —

Unu' nou documentu' istoricu'. În ultima ședință a Academiei, d. Urechia a

făcutu' o mică și primă dare de s'ema asupra unui prea interesant și vechiu manuscris descoperit la Genua de către d-lu' C. Esarcu, ministru' român pe lângă Curtea Italiei, și oferit de d'sa savantului corp, D. Urechia și-a rezervat de a reveni în curându asupra acestei lucrări, de o mare însemnătate istorică.

— x —

Încetarea colerei în Budapesta. Comisiunea pentru epidemia din Budapesta a ținutu' alaltaer o ședință, în care primaru' orașului, Gerloczy, a constatat încetarea epidemiei, fiindcă din singuraticiele oasuri sporadice nu urmăz a fi epidemie. Primaru' propuse desființarea măsurilor în contra colerei, ca d. e. comerțulu' ambulantu' cu p'ome, închiderea porților etc. Comisiunea a primit această propunere. Dr. Ludwig anunță închiderea spitalului de barace din Buda. La propunerea primaru' s'a decis, că decât în cinci zile consecutive nu se va mai ivi nici unu' casu' de îmbolnăvire de coleră, să se facă această cunoscută ministru' de interne, pentru ca acesta să constate în modu' oficialu' încetarea colerei.

— x —

„Mensa academică.“ Sub titlu' acesta s'a înființat în Viena o bucătărie pentru studenții universitari de acolo. Această bucătărie se află în Rathausstrasse Nr. 6 și constă din o sală mare de mâncare, bucătărie și câmară, o odăie cu vestibul pentru economă și două odăi pentru servitori. În sala de mâncare potu' să mănânce comod 150 de persoane. În bucătărie se află cinci cazane mari, dintre cari unul cuprinde 300 litre de supă, ér celelalte câte 200 litre. „Mensa academică“ este unu' așezământu' pus sub direcțiunea senatului academicu', și are de scopu' a procura studenților costu' efinu'. Abonamentulu' pe lună pentru prânțu' este 6 fl., pentru dejun și prânțu' 8 fl., pentru dejun, prânțu' și cină 11 fl. Bucatele se servesc de către servitorii dela universitate, cari pentru acestu' serviciu au întreținerea gratisu'. Bacișuri nu se dau în „mensa academică“. Ca beutură se dă apă, vinul și berea sunt eschise.

— x —

Adunarea extra-ordinară a comitatului Caraș Severin se va ținé luni, în 5 Decemvre n. c. În această adunare se va suleva și cauza colonisărilor, precum și alte oestii de importanță pentru Românii. „Luvinătorulu'“ provocă pe toți membri comitatensii români, ca să se prezente la Lugoș încă de Duminecă, pentru a put' pregăti acțiunea.

— x —

† Ioan Marghilomanu', deputat în parlamentul României, și tatălu' actualului ministru român de justiție, d-lu' Alexandru Marghilomanu', a răposat în zilele trecute la Buzeu (România).

este îndoielă, că ea e deja atacată de cavaleria inimică. Majorulu' Dolaisch, comandantul, cu adjutantulu' său, sublocotenentulu' Basiliu Șandoru', în acel momentu' aflându se călare înaintea divisiiei a 3-a, cea dintăiu dispoziția a lui, cum aude înainte salve de pușcă, este, că slăbește divisia din rezervă cu jum. de companie, trimetându în tiraliori! S'ortea éra cade pe mine a îndeplini această misiune. Ies înainte și dându comanda jumătății de companie: „marș înainte“ plec cu ea în pasu' gimnasticu'. Drumu' nu este. Trebuia să mi-lu' facu' prin holdele de grâu. Majorulu' cu adjutantulu' său apucă după mine. Tocmai când puneam mâna pe frâiele unui calu' înșălatu' alu' inimicului, care venea spre mine în trapu' slabu', mă pomenescu' cu majorulu', că-mi strigă la spate: „mai iute înainte, d-le sublocotenentu'!“ Lasu' calulu' și dau înainte în fuga cea mai mare. Nu mă stăpănescu', mă uit îndărăt după elu', căci era unu' calu' înalt și forțe frumosu' și vedându, că-lu' prinde amiculu' meu adjutantulu' Șandoru', îmi păr u' bine. Numai în mâine majorulu', care mă făcu' să pierdu' câștigulu' din mână, nu doream să cadă. Prindându-se calulu', ei se întorc, ér eu îmi vedu' de drumu'. În acelu' timp pe de-asupra n'os-

tră și pe lângă noi șueră glonțe. Înaintea divisiiei a II-a se aude unu' sgomotu' mare, fără a se put' distinge de ce natură este elu'. Inoptase de totu'.

„În intervalulu' câtu' a durat perurgerea distanței dela divisia mea și până să ajungă cu jumătatea de companie la divisia a II-a, cavaleria inimică eșecutase deja trei atacuri consecutive asupra ei, fără nici unu' rezultat. R'endulu' venise în fine și altei divisiiei din batalionulu' nostru să arate din nou inimiculu', ce este în stare soldatul român să facă la asemenea ocașione.

„Divisia a II-a se afla postată în câmpu' liberu', fără să aibă cea mai mică apărare naturală, nici cel puțin vr'unu' arbore. Loculu' era planu', înălțat cu frumose holde de grâu pe elu'. Pozițiunea lui d'ér, de a forma pe elu' careuri pentru o apărare cu succesu' contra cavaleriei, era de totu' desavantajosă. Unu' altu' locu' mai propriu în apropiere nu se afla. Divisia f'u silită d'ér a'și forma careulu' pe loculu' unde se afla.

„Chirasirii venind în recunoșcere, nu se oprescu', până când nu dau de avant posturile n'ostre. Ele sciindu' destul de timpuriu de apropierea lor, îi aștepta pe totă linia cu careurile for-

mate. Sosind la fața locului, celu' dintăiu lucru alu' lor a fostu', că năvăliră înainte pe totă linia simulându atacuri. Fără a se desgoli asupra punctului unde au intențiunea a da pe celu' adevăratu'. De-odată aripele lor facu' schimbări de front și se retrag, ér centrulu' cu puterea cea mai mare concentrată, năvălește înainte și se dirige asupra secundeii n'ostre divisiiei. Ne-avându nici unu' obstacol în cale, afară de holda de grâu, în vre o câte-va secunde ajunse asupra careului. Acestu' atacu' a fostu' eșecutat de ei cu totă vehemența. Salvele de puscă date asupra lor în mare pripă, nu i putu' sdruncina câtuși de puțin, mai alesu' că lor de glonțe puțin le păsa, fiindu-le corpulu', afară de cap și picioare, apăratu' prin o chirasă. Când veniau ei în gona cea mare asupra careului, și se părea, că vine o vijeliă, care mătură totu' ce-i stă în cale. A privi cavaleria în asemenea momente e ceva lucru im-pasant și în același timp și înspăimântătoru'. Din secundă în secundă te aștepti să fiă înaintea ta și tu împinsu' de ea ca o minge, când dai cu piciorul în ea. Avântulu' chirasirilor însă f'u paralisat de bărbătesca ținută a soldaților n'ostri români. Prima furie f'u domolită; d'ér imediatu' vine alta, eșecută de alte

puteri prospete. Și asta se sdrobesce asemenea unor valuri ajunse la mal. Mai vine și a treia și ea avu' aceeași sorte ca cele precedente. Impresora careulu' de t'ote părțile și de aici înainte începe luptă desperată între săbii și baionete. Cei din careu sunt așa de străni înăuntru lui de cavaleria impresurătoare, încâtu' n'ai fi pututu' lăsa unu' acțu' printre soldați. În timpul acesta mulți din ei sunt răniți la mâni prin lovituri de sabie, d'ér în schimb își facu' și ei datoria mai alesu' asupra cailoru', din cari puțin voru' fi scăpatu', fără să nu fi căp'etat vr'unu' semnu' pe corpulu' lor. A străpunge cu baionetele n'ostre avute pe atunci, era cu greu, fiindcă nu erau ascuțite. Numai întrebându o forță mare puteai face ceva cu ele. T'ote cele descrise mai sus s'au succedat cu o iuțelă deosebită. În timp de minute s'a petrecutu' o istorie într'egă cu diferitele peripeții. Cu socotela îmi dau, a fi fostu' peste totu' loculu' vr'o 4 escadr'one în acțiune.

(Va urma.)

O catastrofă la Constantinopol. O teribilă și curioasă catastrofă s'a întâmplat Joia trecută la Constantinopol. O depeșă, inserată de mai multe ziare străine spune, că trei personaje bine cunoscute, Kemal bey, Mucktar bey și Hilmi Effendi se plimbau în trăsura, când, trecându pe puntea Karakrui, pe care blaustradele sunt foarte joase, trăsura, isbită de alta, a căzut în apă dimpreună cu toți cei dintr'ănsa. Kemal bey era ginerele fostului prefect al Constantinopolei.

—x—

O baronesă Rothschild convertită. Dilele acestea s'a botezat în religia catolică baronesa James Rothschild din Paris. Baronesa, actualmente de 45 de ani, e fiica răposatului Karl Rothschild, fostul șef al casei din Frankfort, și veduva baronului James Rothschild din Londra. Baronesa are doi fii, în vârstă de 20 și 18 ani. Botezul, — care a pricinuit o mare senzație în lumea parisiacă, — a fost săvârșit de episcopul de Beauvais.

—x—

Cei cinci cometi. Acum au apărut pe ceru cinci cometi, cari, după cum crede poporul, aduc nenorociri și catastrofe. Un astrolog din Londra a făcut calcule asupra importanței acestor cinci cometi, cari însemnă cele cinci crize din Europa. Etă aceste crize, după astrologul englez: 1) Criza franceză Panama, care după părerea astrologului englez, va delătura Republica și va ridica la putere pe un dictator. 2) Criza militară germană, care va delătura pe cancelarul Caprivi și va aduce la cârmă pe cel mai declarat dușman al lui Bismarck, prin care proiectul militar se va primi, deoarece pericolul din partea franceză va crește foarte tare. 3) Criza italiană, care se va termina cu eșirea Italiei din tripla alianță și cu crearea unei armate populare după modelul Elveției, pentru ca să restaureze finanțele foarte sdruncinate ale Italiei. 4) Criza parlamentară din Ungaria, care oferă cele mai mari greutăți, deoarece respectivul cometă, când e atras, când e respins, așa încât nu se poate calcula. 5) În fine criza gerului, care e cea mai simțitoare, căci intră în oșele omenirii întregi, care tocmai aduce la ivelă triumful „sciinței“ astrologice. — În anul 1812 a apărut pe ceru „cometă gerului“, care a nimicit armata cea mare lui Napoleon în Rusia. Ce e dreptul cometă de atunci a fost mai mare ca cele cinci de acum luate la un loc, și de atunci a fost gerul și războiul mare, pe când acum este numai pace și ger. Numitul astrolog englez, dice că criza din urmă este cea mai mare, deoarece în toate statele domnesce o lipsă mare între oșala muncitoare.

—x—

Musica militară va da Duminecă în 4 Decembrie n. c. un concert în sala hotelului Central Nr. 1. Din programa variată atragem atențiunea publicului asupra piesei „Musikalischer Congress“ mare poutpourri. Inceputul la 1/28 ore seara. Intrarea 30 cr.

—x—

Concert. Musica orășenească va da Duminecă viitoare un concert în sala hotelului „Europa“. Inceputul la 7 1/2 ore seara.

—x—

Rectificare. La scoarea despre societatea filarmônica din numărul de ieri s'a strecurat o eroare, ce este a se rectifica în sensul, că înscrierile de membri ajutoare la numita societate se primesc pe lângă taxa de 2 fl. la an și dreptul pentru câte un loc la cele 3 concerte anuale.

Ungaria în Reichsrat-ul din Viena.

Sedința dela 29 Noembrie n. a parlamentului austriac a fost foarte agitată. Deputatul antisemit Schlessinger a vorbit despre cestiunea comerțului ce-lu făcu Jidani cu fete, mai ales în Ungaria, unde ei este în florie și unde Jidani sunt stăpâni. Întregu comitatul

Neutra e alu baronului Popper; Königswarter, Wodianer, Tedesco și-au acuirat mari averi în Ungaria; mai mult de 25% din această țară se află în mâni jidovesci. Rothschild posedă în Bohemia de șapte ori mai multă proprietate decât familia împărătească; la acesta se adauga proprietățile sale din Italia, Franța și de airea.

Luă apoi cuvântul Kronawetter, care își începu vorbirea prin a declara, că cea mai însemnată vorbire din sesiunea de față a parlamentului a fost a prințului Schwarzenberg. Pondul lucrului se află în ceea ce a dîsu contele Taaffe prin tăcerea cu care a răspuns lui Schwarzenberg. Schlessinger a dîsu, că trebuie limpedă situația. Dîr cine se o limpedească? (Perneshofer: Camarilla!) Da, camarilla! Proclamați din nou reinvierea camarillei, care a ucis libertatea în 1848, și în asta se cuprinde monstruositatea vorbirii lui Schwarzenberg. Elementele liberale însă nu se vor da îndrăgă dinaintea camarillei și vor continua a lupta, ca și la 1848. Ceea ce vreți să faceți este inaugurarea luptei contra Ungariei. De ce de-odată acest războiu contra Ungariei? Și de ce cu privire la acesta n'are contele Taaffe nici un cuvânt? Ceea ce a dîsu Schwarzenberg, nu se poate executa decât prin complot contra statului. De când Ungaria are regii din dinastia habsburgică, totdeauna a eșit pe planu ura contra ei. Toți regii Ungariei din casa Habsburg însă, au jurat pe constituția maghiară; prin această s'au născut astfel de raporturi de drept al statului, pe care nu este iertat a-lu ataca fără de a comite o vătămă flagrantă de drept. Turbarea reacționarilor nu se îndrăgă contra Ungariei, decât pentru că această țară a fost ultima bastionă a libertății și pentru că Austria și-a recăștigat în mai multe rânduri libertatea pierdută numai pe socotela Ungariei. Reacționarii vrău să pustiească Ungaria, fiind că ei știu, că atunci li-se deschide teremul liber pentru intoleranța lor absolutistică religioasă. Când în 1848 totă Europa se lupta pentru libertate, Ungaria a fost aceea, care a pretins, ca și Austriacii să primescă drepturi constituționale. O Austria absolutistică Ungaria nu vrea să mai stea în legătură, și de aceea reacționarii uresc așa de cumplit pe Ungaria.

Lueger pronunță o vorbă neînțeleasă.

Kronawetter: D-le Lueger, nici trecutulu d-tale nu e curat de jidovism.

Lueger: La totu casul, mai curat ca alu d-tale.

Kronawetter: Eu nici-odată nu m'am mărturisit, ca jidano-fob.

Lueger: Și d-ta vorbeai mai înainte despre porcii de Jidovi.

Kronawetter: Mintesc! Totă vorba d-tale este minciună.

Lueger: Câți martori s-ți aduc?

Kronawetter: Martori falși vei afla destui în societatea d-tale. D-ta însă mergi de te spovedești și ți-ai spălatu toate păcatele.

Ebenhoch (clericalu): Asta totuși e scandalu. Să vatem astelă poporul catolic (Neliniste).

Kronawetter (continuând): Plănuți erași un complot, ca la 1848. Promisiunile miniștrilor nu mai pot da nici o garanție. Și în 1848 a declarat ministrul președinte, că guvernulu nu stă în legătură cu Jelacic, pe când șcimă ou toții, că a stat. Cu atât mai puțin mă pot crede în promisiunile lui Taaffe.

Se vorbește deja, că Austria va repăși din tripla alianță și că se va face o nouă alianță între Franța, Rusia și Austro-Ungaria (O voce dela Cehii tineri: asta n'ar fi nici un rău). Nu, dîr ar periclită libertatea (O voce erași dela Cehii tineri: care libertate? Noi n'avem nici o libertate)... Până când guvernulu nu va declara, că în toate împrejurările se alipește de pactulu cu Ungaria, nu mă pot purta ou încredere față de el. D-lu ministru președinte se nu se încredă în Schwar-

zenberg și în soții lui, ci se se alătore la libertate.

Geszmann (antisemitu). Kronawetter și-a luat lozincă din 1848; dîr acesta e ridicul și mincinos. Kronawetter a vorbit despre Ungaria. Dîr cunosc dînsul Ungaria? Da, o cunosc, căci dîr și pe dînsul gendarmii l'au escortat de-acolo aici. Dîr Ungaria își apără dreptulu său public în numele libertății, atunci spre acesta ea este atât de neșperată și ignorantă, încât politicesce nici nu se ia în considerare. Cum se poate să vorbești tot-odată despre libertate și despre Ungaria? Șoi d-ta, că în numele dreptului public de stat maghiar sunt ferecați în lanțuri Germanii, Croații, Sârbii, Slovaci, Românii și Rutenii din Ungaria, și în numele celui dreptu ti tiranizează? Asta e libertatea, care o vrău acei domni? Dîr e asta, atunci mulțumim de ea. D-lu Kronawetter a vorbit și de republica franceză. Ii doresc norooc la scandalurile Panama, la corupțiunea și la tâlhăriile republice. Mie mai multu îmi place unu absolutism, decât Republica tâlhărilor și a înșelătorilor. (Mare mișcare în cameră, voci de displăcere, președintele sună olopoțelul și îndrumăza la ordine pe Geszmann, pentru că a vătămă Republica franceză).

Corespondența „Gaz. Trans.“

Vicariatul Făgărașului, Nov. 1892.

Onorabilă Redacțiune! În 11 Noembrie n. c. s'a ținut în Făgărașu sinodulu vicarialu gr. c., în care s'au tratat diferite cestiuni școlare de mare importanță.

Preoțimea din întregu Vicariatul Făgărașului, pe la 10 ore a. m. era totă întrunită în sala pomposului edificiu școlar, edificat de curându prin stăruința și abnegațiunea rară a d-lui Vicar Basiliu Rațiu. Înainte însă de a ne aduna la ședință, d-lu Vicar, însoțit de d-nii preoți: Demetriu Chișereanu, Iosif Popa, Gavrilă Cornea, Eutimiu Boeriu și Dănilă Sasu, au celebrat s. liturgiă și unu parastăsu pentru odihna sufletului răposatului Metropolit Ioan Vancea. Cântările liturgice le-au executat elevii și elevele școlei locale gr. cat. sub conducerea vrednicului învățator Vasiliu Rațiu.

A urmat după acestea deschiderea sinodului printr'o cuvântare, în care venerabilulu d-nu vicar accentuă în cuvinte pîntr'ădătoare pierderea, ce a îndurat Archidieceza gr. cat. de Alba Iulia și Făgărașu prin mărtea Metropolitului Vancea, mai ales în actualele împrejurări.

Dintre agendele sinodali înregistrez:

1) S'a constatat numărul membrilor sinodali prezenți, cari afară de 3—4, ce de timpuriu își trimiseră scusele absențării la presidiu, au fost toți prezenți, ceea ce cu mulțumire s'a luat și la protocol.

2) Incassarea taxelor din fiă-care parochia pentru esactoratul archidieceșan, cari taxe afară de puține excepțiuni s'au și plătit.

3) Raportulu generalu despre starea personalului învățătorescu, despre edificele școlare și starea învățământului din întregu Vicariatul Făgărașului. Cu plăcere amintesc, că acestu raportu a fost câtu se poate de fidel, arătându-se fără vre o rezervă starea faptică a celor.

Amăsurat proverbiulu român, că „nici o pădure fără uscătură“ așa și aici, s'a denunțat, că preotulu din comuna Șiona, ca directoru școlar, deși în mai multe rânduri a fost admoniat de autoritatea competentă ca să începă învățământulu în școla încredințată direcțiunei dînsului, totuși până în 11 Noembrie n. c. n'a dispus începerea învățământului. Trist și păcătoșu exemplu într'adeveru!!

Se amintesc, că edificiu nou școlastic în anul acesta s'au ridicat în

Șinca vechiă și în Vadu, în cea d'întău construită pentru 3 învățatori cu mai multe sale spațioase, în cea din urmă pentru 2 învățatori, edificii într'adeveru pompoase, cari numai spre laudă servesc acelor comune. Învățământulu în generalu este multămitor.

După acestea, fiind și timpul tare înaintat, aprõe 3 ore p. m., presidiulu închide ședința, exprimându-și dorința, ca la procsimulu sinodu preoțimea să se presente totu în număr așa de frumosu ca acuma.

Coresp.

Literatură.

A apărut:

Luptele Italianilor pentru libertate și unitate, de G. Secăreanu. Alexandria, (România) editura librăriei C. Georgescu și A. N. Vasilescu, 1892. — Formatu 8° de 244 pag. Prețulu 2 lei. Opulu e însoțit de o prefață a autorului, în estensiune de 16 pag.

NECROLOG. D-lu Ioan Secăreanu, arăndaș în Basarabia, a îndurat o grea pierdere prin mărtea talentatulu său fiu Zacharia Secăreanu, școlar în cl. II a gimnasiului român din locu, care în urma unor scurte suferințe (tiphus abdominalis) a răposat la 16 Novembre v. în etate de 14 ani. Lu deplăngu înrîștații părinți Ioan Secăreanu și soția sa Ana n. Gologan; Ioan, George, Constantin, ca frați; Maria Victor Popea, Elena și Domnica, ca surori; Victor Popea, preot în Satulungu și Antonina măr. Secăreanu, ca cumnați. — Adresăm înrîștatei familii condolențele noastre!

DIVERSE.

Cinci milioane și nici o batistă. Mai dîle trecute la Mulhouse s'a desfășurat unu procesu foarte curios. Acum vr'o trei săptămâni unu soldatu german pe stradă, fără nici o rușine, și-a suflatu nasulu cu arătătorulu și degetulu celu mare alu mânei drepte. O femeie din popor trecându pe lângă războiniculu german, nu putu să se oprască de a exclama. — A luat cinci milioane dela Franța și nu are nici o batistă! Lumea care era împrejur aplaudă această apostrofă, dîr femeia fu arestată pentru insulta adusă armatei germane. Mai dîle trecute acuzata apăr înaintea judecătorilor. Sala de ședință era înșesată de lume. Când țeranca, fiind întrebată, răspunde președintelui, repetându cuvintele ce dîse soldatulu murdar și arrogant, totu auditorulu isbuoni în aplause formidabile, și președintele și judecătorii fură nevoiți a achita pe acuzata.

Duelu americanu. Se scrie din Londra: Noi șcim, că Americanii în generalu sunt cu multu mai „raționali“ decât ca să se dueze, și că aceea ce se numesc „duelu americanu“ există numai în capetele unui Jules Verne și a altor oșeni, cari nu prea cunosc bine raporturile americane. Despre unu asemenea duelu americanu se anunță următorulu casu din Madison: Unu alb și unu Negru s'au certat pentru o față, — de ce colore, nu se spune — și onorea lor putea să o spele numai unu duelu. După ce amândoi se înțeleseră, călăriră pe diferite drumuri afară din oraș, pentru ca să se întâlnească pe unu drum anumit. Indată ce Negrul zări pe adversarul său, impușcă asupra lui și lu ucișe, și apoi secundantulu acestuia deveni ținta negrului „duelant“. Secundantulu pușcă asupra Negrului, dîr nu lu nimeri, atunci își aduse el din Madison, unu număr mare de „secundanți“, dîr Negru, în contra regulilor codului de onore, o luă la sănătoșă.

Proprietar Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maloru.

Cursul pietei Braşove

Table with exchange rates for various currencies and goods in Braşov, including Banconote româneşti, Argint românesc, and Ruble ruseşti.

Cursul la bursa din Viena

Table with exchange rates from the Vienna stock exchange, including Renta de aur, Renta de hârtie, and Imprumutul căilor ferate.

Table with financial data and interest rates, including Amortisarea datoriei căilor ferate and Renta de hârtie austriacă.

ABONAMENTE la 'GAZETA TRANSILVANIEI'. Includes subscription rates for Austro-Ungaria, Romania, and abroad, and information about advertising.

Frideric Thoiss

Legător de cărţi şi lucrător de galanterii în Braşov,

Strada Orfanilor Nr. 29 (Uliţa Scheilor)

are onărea a încunoştinţa pe on. publică, că şi-a întocmit astfel LEGĂTORIA SA DE CĂRŢI, încâtă va pute să esecute lucrul prompt, cu preţuri moderate şi în timpul celui mai scurt.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilă din 1 Octomvre 1892.

Large railway schedule table with columns for routes (e.g., Budapesta-Predeal, Sibiu-Copşa mică) and train times.